

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

Borgartún 29, 105 Reykjavík

Sími: 545 8800. Bréfasími: 545 8051

Netfang: nel@nel.is

Tilv.: 22050003

Ákvörðun nr. 5/2023

Þann 17. mars 2023 kom nefnd um eftirlit með lögreglu saman til fundar og tók eftirfarandi ákvörðun nr. 5/2023.

Málsatvik

Nefnd um eftirlit með lögreglu barst erindi frá [REDACTED], dags. 2. maí 2022. Í erindinu eru gerðar athugasemdir við þátttöku embættis Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu í auglýsingu fyrir félagasamtökin [REDACTED]. En í umræddri auglýsingu kemur nafngreindur lögreglumaður fram í einkennisfatnaði lögreglu, auk þess sem merktar bifreiðar lögreglu eru í bakgrunni. Kvartandi heldur því fram í erindi sínu að nafngreindur lögreglumaður og eftir atvikum embættið hafi með þátttöku sinni viðhaft ámælisverðar starfsaðferðir og framkomu í starfi.

Einnig var kvartað undan Facebook-færslu Lögreglustjórans á Suðurnesjum í annarri kvörtun, dags. sama dag, þar sem kvatt var til þátttöku allra í fjáröflun félagasamtakanna [REDACTED]. Í ljósi þess að Lögreglustjórinn á Suðurnesjum eyddi færslunni á Facebook og baðst afsökunar þá telur nefndin ekki tilefni til að halda áfram með þann hluta málsins.

Nefnd um eftirlit með lögreglu óskaði eftir upplýsingum frá embætti Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu þann 16. júní 2022.

Forsendur nefndarinnar

1.

Nefnd um eftirlit með lögreglu starfar á grundvelli VII. kafla lögreglulaga nr. 90/1996, sbr. breytingar á þeim með lögum nr. 62/2016. Helstu verkefni nefndarinnar, sbr. 1. mgr. 35. gr. a í nefndum lögum, eru að taka við kærum á hendur starfsmanni lögreglu fyrir ætlað refsivert brot við framkvæmd starfa hans annars vegar og taka við kvörtunum vegna starfsaðferða lögreglu eða framkomu starfsmanns lögreglu sem fer með lögregluvald hins vegar. Undir hið síðarnefnda falla kvartanir vegna háttsemi eða starfsaðferða sem ekki verða taldar refsiverðar en gætu meðal annars leitt til þess að lögreglumaður yrði áminntur í starfi eða æskilegar breytingar gerðar á starfsháttum og verklagi. Nefndin skal, sbr. 2. mgr. 35. gr. a, greina hvað felst í erindum sem henni berast og koma þeim til meðferðar hjá viðkomandi embætti.

Með vísan til framangreinds fellur það almennt ekki undir valdsvið nefndar um eftirlit með lögreglu að endurskoða eða fjalla um almennt mat lögreglu á beitingu úrræða á grundvelli lögreglulaga eða almennt um framkvæmd rannsóknar sakamála, beitingu rannsóknarúrræða eða um ákvarðanir handhafa ákærvalds um það hvort rétt sé að gefa út ákæru í máli. Hlutverk nefndarinnar er hins vegar að taka afstöðu til þess hvort um sé að ræða

ámælisverðar starfsaðferðir eða framkomu lögreglumanna við framkvæmd slíkra verkefna. Í því felst nánar tiltekið (og til dæmis) að taka afstöðu til þess hvort kvartað sé yfir því að háttsemi þeirra starfsmanna lögreglu sem að máli komu hafi ekki verið í samræmi við eðlilega starfshætti eða lög eða hvort starfsaðferðir hafi að öðru leyti farið út fyrir það sem eðlilegt var í því tilviki.

2.

Lögreglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu svaraði beiðni nefndarinnar með bréfi dags. 10. janúar 2023. Í bréfi embættisins kemur m.a. fram eftirfarandi:

„Lögreglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu hefur ekki heimildir til að hlutast til um það hvort starfsfólk embættisins fái viðurkenningu eða ekki hjá fjölmiðlum eða öðrum, fyrir vel unnin störf að mati einhverra. Fjölmiðlar og aðrir velja þá aðila sem þeim þykir eiga þessa nafnbót skilið og er það ekki í höndum lögreglustjóra eða annars starfsfólks lögreglu að leggja til slíkra tilnefninga eða koma í veg fyrir þær. LRH hefur ekki séð ástæðu til að gera athugasemd við það að [REDACTED] hafi setið fyrir á mynd, í einkennisfatnaði og við lögreglustöð í þágu [REDACTED]. Telur embættið það falla undir umboð hans í störfum hans hjá LRH án þess að hann þurfi sérstaklega að óska eftir leyfi til þess enda er um að ræða samstarfsaðila á hans starfssviði en þess má geta að [REDACTED] er t.d. nefnd sem úrræði á vef [REDACTED] vegna ráðgjafar varðandi [REDACTED].“

3.

Undir valdsvið nefndarinnar fellur hvernig tilteknir þættir lögreglustarfsins eru framkvæmdir eða ef lögregla lætur hjá líða að sinna lögmætu hlutverki sínu, sbr. 2. gr. laga nr. 90/1996, þ.e. að gæta almannaoðryggis og halda uppi lögum og reglu, að leitast við að tryggja réttaröryggi borgaranna og stemma stigu við afbrotum og koma í veg fyrir athafnir sem raska öryggi borgaranna og ríkisins, vinna að uppljóstrun brota, stöðva ólögmæta háttsemi og fylgja málum eftir í samræmi við það sem mælt er fyrir um í lögum um meðferð sakamála.

4.

Nefnd um eftirlit með lögreglu ber að greina hvort erindi sem henni berast vegna háttsemi lögreglu feli í sér kvörtun yfir starfsháttum eða kæru vegna ætlaðrar refsiverðrar háttsemi starfsmanna lögreglunnar. Af erindi [REDACTED] er ljóst að kvörtun hans lýtur að meintum ámælisverðum starfsaðferðum starfsmanns embættisins og embættisins í heild sinni.

Nefnd um eftirlit með lögreglu bendir á að 1. mgr. 12. gr. reglugerðar nr. 690/2021 um einkennisfatnað lögreglunnar kveður á um að lögreglumönnum og öðru starfsfólki lögreglu sé óheimilt að nota einkennisfatnað lögreglu utan lögreglustarfsins, nema með heimild lögreglustjóra. Í svari embættisins til nefndarinnar kemur fram að embættið hafi ekki séð ástæðu til að gera athugasemd við það að lögreglumaðurinn hafi setið fyrir á mynd, í

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

einkennisfatnaði og við lögreglustöð í þágu [REDACTED] þar sem embættið telji það falla undir umboð hans í störfum hans hjá embættinu og því hafi hann ekki þurft sérstaka heimild. Nefndin telur að það geti ekki fallið undir umboð einstakra lögreglumanna að taka þátt í auglýsingastarfsemi til að fjármagna frjáls félagasamtök. Umrædd mynd var tekin í fjáröflunarskyni fyrir [REDACTED] og í engum tengslum við lögreglustörf og því er það mat nefndarinnar að afstaða embættisins samræmist ekki ákvæði 1. mgr. 12. gr. reglugerðar nr. 690/2021.

Í svari embættisins kemur einnig fram mat embættisins að það geti ekki gert athugasemdir við að starfsmenn þess hljóti viðurkenningar frá utanaðkomandi aðilum fyrir vel unnin störf. Nefnd um eftirlit með lögreglu hefur áður gert við það athugasemdir hvort eðlilegt sé að lögreglumenn séu að þiggja viðurkenningar fyrir vel unnin störf frá þriðja aðila.

Nefnd um eftirlit með lögreglu fór yfir kvörtun [REDACTED] og þau gögn sem henni bárust frá embætti Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu. Með hliðsjón af því hvernig málsatvikum er lýst í kvörtun [REDACTED] og þeim gögnum sem nefndin hefur undir höndum, telur nefnd um eftirlit með lögreglu að uppi séu vísbendingar um aðfinnsluverða háttsemi embættisins, sbr. 2. mgr. 35. gr. a. laga nr. 90/1996. Nefndin telur tilefni til að senda erindið til þóknanlegrar meðferðar hjá embættinu og vekja athygli dómsmálaráðuneytisins á ákvörðun nefndarinnar. Nefndin telur ekki tilefni til að aðhafast vegna lögreglumannsins sjálfs þar sem það er mat nefndarinnar að embættið hefði átt að stöðva þátttöku lögreglumannsins í auglýsingunni í lögreglufatnaði. Auk þess er það mat nefndarinnar að verulegum vafa sé undirorpið hvort að myndatakan falli undir lögreglustörf. Nefndin telur því rétt að embættið skoði verklag sitt og fylgni við framangreinda reglugerð.

Niðurstaða

Nefnd um eftirlit með lögreglu telur rétt að senda erindið til Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu til þóknanlegrar meðferðar.

Reykjavík, 17. mars 2023

Skúli Þór Gunnsteinsson
formaður

Kristín Edwald

Þorbjörg I. Jónsdóttir